

Σχεδιάγραμμα Διδασκαλίας Μαθήματος

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΝΕΦΦ 168		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Λογοτεχνία και πρόωμη νεωτερικότητα: ο αντιουιητικός 18 ^{ος} αιώνας (1669-1770)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	3	5	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Επιστημονικής περιοχής		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Κανένα		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

και Παράρτημα Β

- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τη λογοτεχνία, και κυρίως την ποίηση, του μακρύ 18^{ου} αιώνα. Τα κείμενα θα εξετάζονται πάντα στο πλαίσιο της ιστορίας των ιδεών, της ιστορίας της λογοσύνης, ενώ θα συνεξετάζονται με αντίστοιχα ευρωπαϊκά φαινόμενα.

Αναλυτικότερα, με την ολοκλήρωση του μαθήματος αυτού οι φοιτητές θα πρέπει να είναι σε θέση:

- Να κατανοήσουν την πολυπρισματικότητα της πρόωμης νεωτερικότητας ως πολιτισμικού, πολιτικού και ιστορικού φαινομένου.
- Να κατανοήσουν τα κυριότερα δίκτυα λογοτεχνικής και πνευματικής εν γένει παραγωγής (Επτάνησα, Παραδουνάβιες Ηγεμονίες, Βενετία, παροικιακός ελληνισμός).
- Να γνωρίζουν βιογραφικά και εργογραφικά στοιχεία για τους βασικούς εκπροσώπους της λογοτεχνίας και της λογοσύνης του 18^{ου} αιώνα
- Να διαθέτουν στοιχειώδη βιβλιογραφική ενημέρωση.
- Να κατανοούν τις ιδεολογικές προεκτάσεις και την ιστορικότητα των κειμένων.
- Να κατανοούν τη σύνδεση της λογοσύνης και των κειμένων με τα αιτήματα περί Ελληνικού Γένους και Έθνους.
- Να αποκτήσουν ικανότητα ανάλυσης των κειμένων.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα.:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
Λήψη αποφάσεων
Αυτόνομη εργασία
Ομαδική εργασία
Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Ανάλυση της έννοιας/φαινομένου «πρώιμη νεωτερικότητα».
2. Η έννοια του «αντιπονητικού» 18^{ου} αιώνα. Ανάλυση, νέες προσεγγίσεις
3. Ο κόσμος μεταξύ έντυπου και χειρόγραφου βιβλίου
4. Αυλική και θεσμική ποίηση. Η ποίηση του συμφέροντος και του σκοπού
5. Λόγιες Ριμάδες κι η ποίηση της επικαιρότητας
6. Το φαναριώτικο πολιτισμικό παράδειγμα από τον Νικόλαο Μαυροκορδάτο ως τον Καισάριο Δαπόντε
7. Κρητική Λογοτεχνία και έντυπη διάδοση. Τύχες, πρόσληψη
8. Καισάριος Δαπόντες, Καλλίνικος Γ΄ και ο δρόμος προς την προσωπική έκφραση
9. Στο κατώφλι της νεωτερικότητας (Διαφωτισμός)

ΧΡΟΝΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

- I. Εισαγωγικά
- II. Ο «αντιπονητικός 18^{ος} αιώνας». Η έως τώρα έρευνα και οι νέες προσεγγίσεις
- III. Η αυλή των Παραδουνάβιων Ηγεμονιών και η φαναριώτικη γραμματεία
- IV. Η ταυτότητα του ηγεμόνα-φιλόσοφου και η λογοτεχνία: Νικόλαος Μαυροκορδάτος
- V. Επικαιρική, θεσμική και αυλική ποίηση στον χώρο του χειρογράφου και του εντύπου (επιγράμματα, εγκώμια, εγκόλπια ηγεμόνων), Α΄
- VI. Επικαιρική, θεσμική και αυλική ποίηση στον χώρο του χειρογράφου και του εντύπου (επιγράμματα, εγκώμια, εγκόλπια ηγεμόνων), Β΄
- VII. Η θέση της δημόσιας ποίησης (κρητική λογοτεχνία, ριμάδες, επτανησιακό θέατρο), Α΄
- VIII. Η θέση της δημόσιας ποίησης (κρητική λογοτεχνία, ριμάδες, επτανησιακό θέατρο), Β΄
- IX. Ο Καισάριος Δαπόντες και το έντυπο βιβλίο
- X. Καλλίνικος Γ΄ και η *Βοσπορομαχία* του Μομάρς
- XI. Προς την προσωπική ποίηση (μίξη λόγιας και δημόσιας φωνής)

XII. Η λογοτεχνία στο κατώφλι της νεωτερικότητας

XIII. Επιλογικά

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Προβολή ψηφιοποιημένων διαφανειών • Συνεχής χρήση Power-point • Συνεχής χρήση του ClassWeb του πανεπιστημίου, όπου θα ανεβαίνει το διδακτικό υλικό και η βιβλιογραφία • Διαρκής χρήση βάσεων δεδομένων και ιδιαίτερα της ANEMΗΣ, του ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΟΝΑ και της ΠΥΛΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ • Επικοινωνία μέσω e-mail	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση βιβλίων και άρθρων	20
	Αυτοτελής μελέτη και προετοιμασία για τις εξετάσεις	63
	Τελική γραπτή εξέταση	3
	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτον εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και πού είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</i>	<p>Τρίωρη Γραπτή Εξέταση στο τέλος του εξαμήνου.</p> <p>Η εξέταση γίνεται με ρωτήσεις σύντομης απάντησης και με ερωτήσεις ανάπτυξης δοκιμίου.</p> <p>Η εξέταση στοχεύει στην εξακρίβωση της εμπέδωσης γνώσεων, με βασικότερο κριτήριο την ικανότητα των φοιτητών για κριτική ανασύνθεση των διδαχθέντων.</p>	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αθανάσιος Καραθανάσης (επιμ.), *Ανθη Ευλαβείας*, Αθήνα 1978.
- Αθανάσιος Καραθανάσης, *Οι Έλληνες λόγιοι στη Βλαχία (1670-1714)*, Θεσσαλονίκη 1982.
- Αλέξανδρος Κατσιγιάννης, «Ξένος ή δικός μας; Κριτικοί και αναγνώστες του *Ερωτόκριτου* τον 19^ο αιώνα», *Ζητήματα ποιητικής και πρόσληψης του Ερωτοκρίτου*, επιμ. Στέφανος Κακλαμάνης, Σητεία 2015, σ. 363-416.
- Αλέξανδρος Κατσιγιάννης, «Ο Φιλόσοφος βασιλιάς και η ανάγνωση. Σχόλια στο "Περί γραμμάτων σπουδής και βιβλίων αναγνώσεως" του Νικολάου Μαυροκορδάτου», στο Διεθνές Συνέδριο: *Από τη Χίο στην Πόλη και τη Μολδοβλαχία. Η αρχή μιας δυναστείας: Αλέξανδρος ο εξ Απορρήτων (1641-1709) και Νικόλαος, Ηγεμόνας Μολδοβλαχίας (1680-1730)*, Υπό έκδοση τα Πρακτικά.
- Αλέξανδρος Κατσιγιάννης, «Στο κατώφλι της Αυλής: Η ποίηση στα 1700. Η ταυτότητα των παραθεμάτων του *Πολιτικού Θεάτρου*: από το πρώτο χειρόγραφο (1716) στο έντυπο (1758)» (υπό έκδοση στον *Κονδυλοφόρο* 15/2016).
- Αλέξης Πολίτης, «Λόγιες ριμάδες 15^{ος}-18^{ος} αιώνας. Απόπειρα μιας πρώτης (και ατελούς) απογραφής», στα υπό έκδοση Πρακτικά του συνεδρίου *Neograeca Medii Aevi VII. Χαρτογραφώντας τη δημόδη λογοτεχνία (12^{ος}-17^{ος})*, Ηράκλειο, 1-4 Νοεμβρίου 2012. Βλ. τη σχετική αναρτημένη βιβλιογραφία, <http://anemi.lib.uoc.gr/>, «πλοήγηση», «[Καλλιρόη](#)».
- Άλκης Αγγέλου, «Η Μαντάμ Τυανίτη», *Των Φώτων Β'. Όψεις του Νεοελληνικού Διαφωτισμού*, Αθήνα (ΜΙΕΤ), 1999, σ. 101-142.
- Γιάννης Ξούριας, «Πυροτεχνήματα, μουσικές: ευδαιμόνες νύχτες στη Βοσπορομαχία», *Τα Ιστορικά*, 53 (Δεκέμβριος 2010), 365-378.
- Εμμανουήλ Κριαράς, (επιμ.), *Πέτρος Κατσαΐτης, «Ιφιγένεια», «Θυέστης», «Κλαυθμός Πελοποννήσου», Ανέκδοτα έργα*, Αθήνα 1950.
- Τλια Χατζηπαναγιώτη-Sangmeister, «“Εις το Θέατρον του Κόσμου”. Αποτυπώσεις του Μπαρόκ στα Φαναριώτικα Στιχουργήματα», *Φαναριώτικα και αστικά στιχουργήματα στην εποχή του Νεοελληνικού Διαφωτισμού*, επιμ. Τλια Χατζηπαναγιώτη-Sangmeister κ.ά., Αθήνα 2013, σ. 27-88.
- Κ. Θ. Δημαράς, «Φευγαλέα ποίηση», περ. *Ο Ερανιστής*, 13 (1976), 49-60.
- Κ. Θ. Δημαράς, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός*, Αθήνα (Ερμής), ά έκδ. 1977.
- Καισάριος Δαπόντες, *Κανών περιεκτικός πολλών εξαιρέτων πραγμάτων*, επιμ. Γ. Π.Σαββίδης, Αθήνα 1991.
- Καισάριος Δαπόντες, *Κήπος Χαρίτων*, επιμ. Άλκης Αγγέλου, Αθήνα 1997.
- Καλλινίκου Γ', *Τα κατά και μετά την εξορίαν επισυμβάντα και έμμετροι επιστολαί*, επιμ. Αγαμέμνων Τσελίκας, Αθήνα 2004.
- Μαρία Βλασσοπούλου, «Η γλώσσα της επικαιρότητας: έμμετρες ιστορικές

αφηγήσεις επτανησίων (16^{ος}-18^{ος} αι.)», *Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών. Ζ' Πανιόνιο Συνέδριο. Λευκάδα, 26-30 Μαΐου 2002. Πρακτικά, τ. Α, τμήμα πρώτο: Ζητήματα πολιτισμικής ιστορίας*, Αθήνα 2004, σ. 361-377.

- Νάσος Βαγενάς, «Ο αντιποιητικός 18^{ος} αιώνας», *Η ειρωνική γλώσσα. Κριτικές μελέτες για τη νεοελληνική γραμματεία*, Αθήνα ³2004, σ. 157-161.
- Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός*, Αθήνα (ΜΙΕΤ), ά έκδ. 1996.
- Στέση Αθήνη, Γιάννης Ξούριας, *Νεοελληνική Γραμματεία 1670-1830, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Συγγράμματα και Βοηθήματα*, www.kallipos.gr
[Προτεινόμενο σύγγραμμα]
- Στέφανος Κακλαμάνης, «Η κρητική λογοτεχνία στα Επτάνησα τον 18^ο αιώνα», *Ζητήματα ποιητικής και πρόσληψης του Ερωτοκρίτου*, επιμ. Στέφανος Κακλαμάνης, Σητεία 2015, σ. 197-323.